

CZU 37.01(450)(092)

**MARIA MONTESSORI – PERSOANĂ DISTINCTIVĂ
ÎN PEDAGOGIA SECOLULUI XX**

*MARIA MONTESSORI – A UNIQUE PERSON IN THE
PEDAGOGY OF THE TWENTIETH CENTURY*

Valentina VACARCIUC, Margarita IULIC

Abstract: *This article provides information about the life and work of the Italian physician and pedagogue Maria Montessori, a leading figure in reformist pedagogy in the early twentieth century. The article contains the description of some volumes of the great pedagogue, which can be found in the collections of the Scientific Library of „Alec Russo Balti State University”.*

Keywords: *USARB Scientific Library, Maria Montessori (1870-1952), alternative pedagogy*

În anul 2020 s-au împlinit 150 de ani de la nașterea Mariei Montessori (n. 31 august 1870, Ancona, Italia - d. 6 mai 1952, Noordwijk, Olanda), figură de frunte a pedagogiei reformatoare de la începutul secolului XX, pionieră a luptei pentru drepturile copilului și ale femeii. Către aniversarea marelui pedagog italian la Biblioteca Științifică USARB a fost elaborată expoziția online „Maria Montessori – medic, pedagog italian (31 august 1870 – 6 mai 1952), 150 de ani de la naștere”. (http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4655/1/montessori_2020.pdf)

Expoziția cuprinde documente din colecția Bibliotecii Științifice USARB: lucrările Mariei Montessori, referințe critice, articole din publicații periodice, resurse electronice despre viața și activitatea renumitului pedagog.

Maria Montessori a fost una din primele femei care au absolvit facultatea de medicină în Italia și una din primele femei medic care au practicat medicina cu succes. A realizat numeroase studii medicale, antropologice, psihiatrice și pedagogice asupra copiilor deficienți și normali. În 1907 a deschis prima gradiniță „Casa dei Bambini” într-un cartier sărac din Roma, în care și-a pus în aplicare concepțiile pedagogice noi. Pedagogia Montessori promovează ideea grupelor cu copii de vârste diferite. Să înveți de la ceilalți, să descoperi diferitele nevoi ale copiilor mai mici sau mai mari și să-ți dezvolți în mod natural sentimentul de respect și într-ajutorare constituie o experiență importantă în Școala Montessori. În anul 1909 apare primul curs de inițiere a educatoarelor și prima ediție a cărții „Metoda pedagogiei științifice aplicată la educația copiilor mici”. După experimentarea metodei în școlile elementare (1911), apare a doua carte fundamentală „Autoeducația în școlile elementare” (1916). În anul 1924 se înființează „Asociația Națională Montessoriană”. Maria Montessori conduce primul *Congres Internațional Montessori* (1929) și împreună cu fiul și asistentul ei Mario constituie *Asociația Internațională Montessori* (AMI), care funcționează până în prezent. În anul 1934 se publică în spaniolă „Psihoaritmica” și „Psihogeometria”. În perioada 1939-1952 Maria Montessori conduce cursuri internaționale, congrese, ține conferințe, definitivează o serie de lucrări importante: „Educația pentru o lume nouă”, „Educația cosmică”, „De la copilărie la adolescență”, „Mintea absorbantă”, „Formarea omului”, „Reconstrucția în educație”, „Copilul în familie”, „Educația spre libertate”. Maria Montessori a călătorit foarte mult prin Europa, India, SUA și Canada, supervizând sistemul școlilor Montessori, scriind și ținând conferințe. În anul 1951 Maria Montessori prezidează al IX-lea *Congres internațional Montessori*, organizat în Londra. Metoda sa educațională a devenit larg cunoscută în Italia, Europa și în întreaga lume, generând zeci și zeci de școli Montessori.

Ideile și experiențele pedagogice ale Mariei Montessori sunt descrise în lucrările ei, unele dintre care se regăsesc și în colecțiile Bibliotecii Științifice USARB. Un loc aparte aparține volumelor din colecția fondului rar: *Монтессори, Мария Домъ ребенка* (Москва, Мир, 1915), *Руководство к моему методу* (Москва, 1916), lucrările sale fundamentale care reflectă metodele de lucru cu copiii din orfelinat în detaliu. Metoda Montessori subliniază dezvoltarea propriei inițiative și a abilităților naturale ale copilului. Această metodă le-a permis copiilor să se dezvolte în propriul ritm și le-a oferit dascălilor o nouă înțelegere a dezvoltării copilului. Aceste cărți au

devenit faimoase în întreaga lume și au fost traduse în diferite limbi, inclusiv în rusă.

În lucrarea *Педагогические идеи Гербарта и Монтессори. Т. 1 : Дрессировка детской души* scrisă de Левитин, С. А. (Москва, Лит. изд., 1918) sunt prezentate

viziunile critice ale autorului asupra ideilor pedagogice ale filosofului, psihologului german, fondator al pedagogiei ca disciplină academică Johann Friedrich Herbart și a destinsului profesor italian Maria Montessori. Volumul dat conține două anexe: aticolul Mariei Montessori despre imaginație și gânduri critice despre acest articol. Lucrarea oferă suficiente materiale și date obiective pentru ca cititorul să se gândească la problemele vizate și să-și

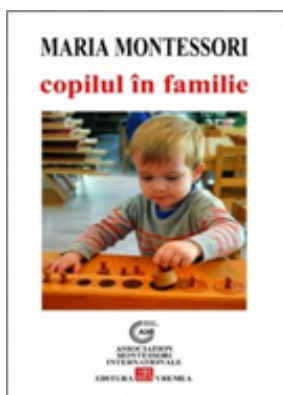
formeze în mod independent concluziile corespunzătoare.

Dintre numeroasele sisteme pedagogice din secolul al XX-lea, școala Montessori ocupă un loc special și lucrările autoarei prezintă interes pentru pedagogi și părinți

din întreagă lume. Cartea *COPILUL* scris de Maria Montessori, tradusă și prelucrată de Ilie Șulea-Firu, publicată în 1991 de Centrul pentru Educație și Dezvoltarea Creativității este prima apariție a seriei *Pedagogii alternative*. Cartea reprezintă un eseu asupra unei metode de educație bazată pe libertate, într-un mediu pregătit pentru realizarea ei: metoda Montessori. Nume de referință și de idei fundamentale sunt adunate în pagini de carte pentru cititori, metode și strategii de educație care au adus în sistemul tradițional un aer de libertate, de neconformism, dar mai ales de respect și dragoste pentru COPIL.... Autoarea afirma că „... adultul trebuie să-și înțeleagă misiunea altfel decât și-a înțeles-o până acum, adică să

înțeleagă că, în educație factorul principal este COPILUL, nu el.” Cartea este destinată pentru părinți și educatori.

Metoda Montessori a fost dintotdeauna și rămâne un experiment deschis, conștient și responsabil, care îl provoacă pe adult la studiu permanent și la reflecție și care are ca rezultat organizarea unui mediu pregătit să răspundă nevoilor de dezvoltare a copilului ca întreg. Adultul în relația cu copilul – aceasta este tema cărții *Copilul în familie* scrisă de Maria Montessori (București, Ed. Vremea, 2015). Maria Montessori aduce în discuție în mod direct tendința adultului de a acționa de pe poziția celui mai puternic, de a se substitui voinței și activității copilului. Nu din rea voință, ci, de cele mai multe ori, dintr-o disponibilitate insuficient cugetată sau dintr-o grijă iubitoare, dar fără înțelegere, care ia copilului greutatea

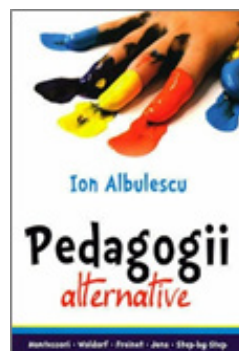
efortului, dar și bucuria imensă de a-și construi singur edificiul propriei vieți. Eforturile copilului sunt o expresie instinctivă a vieții care sacrifică de regulă confortul pentru a obține creșterea interioară.

Alt volum din seria Maria Montessori *Educație și pace* (București, Ed. Vremea, 2016) despre educația copiilor făcută cu dragoste, blândețe, calm și pacea interioară care se poate construi astfel în sufletul copiilor, precum și pacea mondială care s-ar

putea instaura într-o lume ai cărei locuitori ar fi educați în spirit Montessori. Maria Montessori afirma că pacea este un obiectiv care se poate realiza numai printr-un acord și există două mijloace care conduc la această uniune pacificatoare: unul este efortul imediat de a rezolva conflictele fără violență, adică evitând războiul; celălalt este efortul prelungit de a construi în mod stabil pacea între oameni. Evitarea conflictelor este misiunea politicii. Construirea păcii este misiunea educației.

Despre existența diferitelor pedagogii alternative ca: Pedagogia Montessori, Pedagogia Waldorf, Pedagogia curativă, Pedagogia Freinet, Planul Jena, Programul Step-by-Step etc. putem afla în lucrarea autorului Ion Albulescu *Pedagogii alternative* (București, Ed. ALL, 2014). Pedagogiile alternative sunt benefice pentru un sistem de învățământ dinamic și deschis punând în evidență și valorificând, într-o perspectivă proprie, specifică, aspecte mai puțin vizate în învățământul tradițional. Ele promovează modalități de realizare a procesului educațional care oferă alte variante organizatorice și funcționale decât cele proprii școlii tradiționale. Într-o perioadă relativ scurtă de timp, acestea s-au dezvoltat semnificativ antrenând un număr din ce în ce mai mare de elevi și de cadre didactice.

Autorii Sylvie d'Esclaibes, Noemie d'Esclaibes în lucrarea *150 de activități Montessori pentru acasă* (București, Ed. Litera, 2019), prin intermediul celor 150 de activități practice oferă părinților interesați și cadrelor didactice un adevărat ghid care ajută la dezvoltarea autonomiei, a încrederii în sine, a independenței și a concentrării, calități fundamentale pentru copil și pentru adultul de mâine. Pregătirea, aranjarea și prezentarea tuturor acestor activități vor stârni curiozitatea și imaginația copiilor și vor contribui la dezvoltarea completă și armonioasă a acestora. Potrivit Mariei Montessori, fiecare copil este unic, are propria personalitate, propriul ritm de viață, propriile calități și eventuale dificultăți și parcurge mai multe

perioade sensibile.

Metoda pedagogică urmată de personalități precum Barack Obama, membrii familiei regale britanice, Graham Bell, Gabriel Garcia Marquez, fondatorii Google Sergey Brin și Larry Page este descrisă în cartea autorului Tim Seldin *Metoda Montessori. Cum să crești un copil extraordinar* (București, Ed. Litera, 2015). Activități creative care stimulează creierul copiilor, pentru a deveni adulți independenți, încrezători în sine și încununați de succes, fericiți și împliniți. Un sistem testat în ultimii o sută de ani, prin care copiii învață regulile de igienă, bunele maniere, cum să interacționeze cu mediul înconjurător, cum să se îmbrace, să scrie litere, să calculeze sume, pentru a dobândi un tipar pe viață de obiceiuri sănătoase, autodisciplină și responsabilitate.

În etapa actuală, elementele teoriei pedagogice a Mariei Montessori, autor a 25 de lucrări despre educarea copiilor își găsesc aplicarea în practica instituțiilor preșcolare, a școlilor primare, în psihodiagnostic și fundamentarea eficacității lor în cercetarea pedagogiei speciale. Pentru contribuția remarcabilă în dezvoltarea și aplicarea concepțiilor pedagogice noi, lupta activă pentru pace, renumitul pedagog italian Maria Montessori a fost nominalizată la Premiul Nobel pentru Pace (1949, 1950, 1951), a primit nenumărate distincții și onoruri, precum decorația franceză „*Legiunea de Onoare*” și numeroase doctorate de onoare ale unora dintre cele mai prestigioase universități din întreaga lume.

- În 1988, organizația internațională UNESCO a pus numele Mariei Montessori în rând cu cei mai remarcabili profesori din secolul al XX-lea. - Anton Makarenko, Georg Karshenstzner, John Dewey;
- Către aniversarea a 150 de ani de la nașterea Mariei Montessori, în 2020, a fost emisă de Italia moneda comemorativă de 2 euro;
- În 2007 a avut loc în Italia premiera filmului Maria Montessori „*Viața de dragul copiilor*”, o scurtă biografie a renumitului profesor care a adus o contribuție neprețuită la știința mondială, promovând ideea educației gratuite;
- În 1990 este emisă o bancnotă de 1 000 de lire cu chipul Mariei Montessori;
- În anul 1989, Renilde Montessori, cea mai mică dintre nepoții Mariei Montessori, a fondat FME, o organizație caritabilă non-profit, menită să promoveze educația Montessori, fiind de asemenea singurul centru Montessori de instruire din estul Canadei care oferă diploma AMI Montessori avizată, precum și programe de certificat AMI.
- Moneda comemorativă de 200 de lire apare în 1980 către Anul internațional al femeii;
- În 1970 este emis un timbru indian către aniversarea de 100 de ani de la nașterea Mariei Montessori.

Maria Montessori a fost și rămâne unul dintre cele mai semnificative și cunoscute nume din pedagogia secolului XX. Metoda Montessori se aplică în prezent pe toate continentele, în 101 de țări.

„Mi-am petrecut viața în căutarea adevărului. Studiarea copiilor mi-a permis o cercetare amănunțită a naturii umane la originea sa, atât în Est cât și în Vest și, deși sunt deja patruzeci de ani de când mi-am început munca, copilăria continuă să îmi pară o sursă nesecată de revelații și – dacă îmi permiteți – de speranță.”

Maria Montessori

Referințe Bibliografice:

1. ALBULESCU, Ion. *Pedagogii alternative*. București : Ed. ALL, 2014. 296 p. ISBN 978-606-587-197-7.
2. Colecția Bibliotecii Științifice USARB. – Disponibil: <http://primo.libuniv.md/>
3. D'ESCLAIBES, Sylvie, D'ESCLAIBES, Noemie. *150 de activități Montessori pentru acasă : Pentru copii între 0 și 6 ani*. București : Litera, 2019. 271 p. ISBN 978-606-33-3010-0.
4. DOBAS, Carmina. Primul meu contact cu educația Montessori. In: *Revista de pedagogie*. 2006, nr. 1-2, p. 30.
5. *Educație din suflet* [online] [accesat 14.12.2020]. Disponibil: <https://sites.google.com/site/educatiedinsuflet/maria-montessori---minte-absorbanta>

6. Montessori Maria. In: *Științele educației*: Dicț. encicl. București: Sigma, 2007. Vol. 2 (M-Z), p. 783. ISBN 978-973-649-395-9.
7. MONTESSORI, Maria. *Copilul*: (Pentru părinți și educători). [S.l.]: CEDC, 1991. 63 p. ISBN 973-9082-06-8.
8. MONTESSORI, Maria. *Copilul în familie*. București: Vremea, 2015. 112 p. ISBN 978-973-645-730-2.
9. MONTESSORI, Maria. *Educație și pace*. București: Ed. Vremea, 2016. 126 p. ISBN 978-973-645-772-2.
10. *Maria Montessori: medic, pedagog italian (31 august 1870 – 6 mai 1952): 150 de ani de la naștere* [Resursă electronică]: Expoziție. Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. Realizare: Valentina Vacarciuc, Margarita Iulic. Coord.: Valentina Topalo. - Bălți, 2020. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4655/1/montessori_2020pdf; https://issuu.com/bibliotecastiintificauniversitaraba/docs/montessori_2020.
11. SELDIN, Tim. *Metoda Montessori. Cum să crești un copil extraordinar*. București: Litera, 2015. 192 p. ISBN 978-606-33-0246-6.
12. ЛЕВИТИН, С. А. *Педагогические идеи Гербарта и Монтессори*. Москва: Лит.-изд. Отдел Нар. Ком. по Просвещению, 1918. Т.1 : *Дрессировка детской души*. 103 p.
13. МОНТЕССОРИ, Мария. *Домъ ребенка*. Москва: Мир, 1915. 376 p.
14. МОНТЕССОРИ, Мария. *Руководство к моему методу*. Москва, 1916. 64 p.